

*...da občutim u sebi
le eno veličast vesoljstva tihega*
Rast.
(Srečko Kosovel)

UVODNIK

Ko povabim uglednega gosta

Končno se bliža dan, ko bo med nami sveti oče, Petrov naslednik. Več kot leto dni se Slovenci pripravljamo na papežev obisk, ki se bo začel 17. maja letos. In mnogo je bilo najrazličnejših komentarjev in pogledov na ta obisk. Nekateri so zelo navdušeni, saj se je po 1250 letih, odkar smo Slovenci sprejeli krščanstvo in ga ohranili, prvič zgodilo, da pride Petrov naslednik uradno med nas. Drugi se hudujejo, da vse skupaj preveč stane in da je zato vse skupaj neprimerno in potratno. Spet tretji so do tega dogodka mlačni, saj pravijo, da jih ne zanima in ne prizadene itd. A kaj nam pravzaprav pomeni ali bi nam moral pomeniti ta obisk?

Ko povabimo na dom uglednega gosta ali celo samo prijatelja, vedno verjetno poskrbimo, da bo dom čist, pospravljen, prijeten na pogled in privlačen, da bi gosta tudi s tem počastili. Pod tem vidikom so tehnične priprave na papežev obisk popolnoma logične. A sveti oče ni samo ugleden gost, je tudi pastir vseh katoličanov, zato so neobhodno potrebne tudi druge priprave, duhovne. In glede tega je bilo tudi marsikaj storjeno. Zelo pa me moti, da je v Sloveniji prišlo do nekaterih zapletov glede stroškov papeževega obiska. Saj papež pride v Slovenijo tudi kot vrhovni poglavar vatikanske države, ki je bila prva na svetu, ki je uradno priznala samostojnost Slovenije kot države. In kot tak bo tudi zadostil vsem protokolarnim obveznostim, ki mu jih njegov državniški "status" nalaga. Zato pa je zelo smešno in nekorektno, da so se nekateri državniški politiki "potegnili nazaj" in zahtevajo, da vse stroške obiska nosi slovenska Cerkev. To je zvita poteza, a dokaj nepoštena. Saj bi veliki stroški, ki so potrebni tudi zaradi papeževe varnosti v državi, ki je v očeh Evrope in celega sveta še vedno "država bivšega vzhodnega bloka" in zato ne še popolnoma upoštevanja vredna glede varnosti, morali biti porazdeljeni enakovredno in ne bremeniti le versko skupnost. Slovenski Cerkvi pa očitno ni bilo do tega, da bi o

takih nizkih in podlih udarcih preveč polemizirala in je sprejela nase večje breme, kot bi ji zares pripadalo, samo ker se zaveda pomena obiska.

A to so le manjvredne in puhle zadeve, pomen papeževega obiska je mnogo večji, kot je lahko večja ali manjša mošnja denarja. V vseh pogledih je to nekaj edinstvenega. Razen državnškega obiska ima tu velik pomen srečanje svetega očeta z množico, z verniki; to ni le tako srečanje, kot ga lahko ima masa s katerimkoli današnjim idolom (npr. na kakem koncertu), ampak je srečanje z največjim predstavnikom Kristusa in njegovega nauka. Geslo, ki spremlja papežev obisk, *Oče, potrди nas v veri*, veliko pomeni in papežu samemu nalaga mnogo odgovornosti. A tudi nam samim, da bomo dovolj odprti, da bomo znali izkoristiti trenutek in izjemno priložnost, da bomo dovolili, da bi se končno naša vera, ki se je včasih tudi sramujemo, ki jo večkrat tudi pozabimo, ki se nam često zdi celo nekoliko prazna, da bi se ta vera končno razbohotila in da bi jo zaživel v vsej polnosti. Saj pride papež med nas najprej zato, da bi nas s svojim zgledom poučil in potrdil. Z zgledom Ljubezni, katere moč nam je razkril Kristus...

In kaj pomeni meni, zamejskemu Slovincu, obisk papeža slovanske krvi v moji matični državi? Osebnost mi pomeni tudi to, da se bom tam, pred njim, čutil Slovence med Slovenci, kjer ne bo Štajerca, Gorenjca, Primorca ali zamejca, ampak bomo vsi enaki v svoji različnosti, saj nas bodo združevali simboli in vrline slovenskega šopka: vera, upanje in ljubezen. In ko bo pred množico papež spregovoril tudi meni v slovenščini, v mojem materinem jeziku, bom verjetno ganjen. In ponosen, da je sveti oče prišel obiskat tudi mene in da mi je mnogo bližji, kot mi je morda bil maja leta 1992, ko je prišel na obisk v Trst. Saj mi bo o Kristusu govoril v tistem jeziku, ki ga najbolje razumem, ne le z možgani, ampak tudi s srcem...

Mitja Petaros

Konec marca je Ace Nermolja s svojim razmišljanjem na Primorskem dnevniku sprožil polemiko na temo multikulturalnosti in odprtosti oziroma, zaprtosti manjšine.

Že spet sindrom manjšinske zaprtosti?

Mladi so včasih prav naveličani biti manjšinci. Biti manjšinec pomeni za nekatere skoraj isto kot biti "nenormalen", saj pomeni, da si drugačen, da nisi "v normi". Včasih je res naporno, da moraš vedno in povsod dokazovati in potrjevati svojo pripadnost. Mnogi se tega naveščajo in si želijo biti enostavno državljani sveta.

Zato se tudi med mladimi večkrat slišijo pritožbe na račun tega, da smo manjšinci zaprti, da živimo v getu in da to pomeni biti nacionalisti! V tem se približujejo (pa čeprav so lahko izhodišča in teža argumentov različni) razmišljanjem Aceta Mermolje v rubriki Ogledalo Primorskega dnevnika, kjer Mermolja ugotavlja, da smo manjšinci zaprti takrat, ko se združujemo v slovensko politično stranko, ki z italijanskimi političnimi sogovorniki goji le "diplomatske" in ne prijateljskih odnosov.

Mislím pa, da je med mladimi tudi precej takih, ki so nam tuje tako prve kot druge navedene teze. To smo mladi, ki imamo prijatelje med Italijani in ki sproščeno živimo svojo manjšinsko pripadnost in politično opredeljenost. Italijanski someščani pa nas kljub temu marsikdaj razočarajo, saj oni in oblast z nami ravnajo mačehovsko. Zato se res bolje počutimo med svojimi ljudmi, v svojih društvih, v okolju, za katerega vemo, da nam je prijazno, v stranki, kjer vemo, da smo sami svoji gospodarji, da nismo od nikogar odvisni, da se ne bo treba nikomur opravičevati, če zastopamo stališča, ki so slovenski skupnosti v korist... Vendar so ti občutki daleč od tega, da bi v nas razvili kako sovraštvo do someščanov ali kak nacionalizem (s katerim nekateri tako radi strašijo). Če omejujemo stike z italijanskimi sovrstniki, je to enostavno zato, ker pomeni odpiranje v 99% primerov to, da se moramo prilagoditi prijateljem, ki izhajajo iz večine, saj je med njimi zelo malo takih, ki bi razumeli slovensko, kaj šele, da bi bili dvojezični. V teh primerih "zapiranje" ni negativno, saj v tem mladi gojimo občutek pripadnosti, gojimo ljubezen do slovenstva in slovenskega jezika, utrjujemo svojo slovensko zavest (tudi tisti, ki so na primer iz mešanega zakona). To pa je v manjšinski skupnosti vitalnega pomena. Kdor nima občutka pripadnosti, se lahko v večini le potopi, saj nima nič, kar bi sogovorniku nudil, in s tem tudi katerokoli "odpiranje" izgubi svoj pomen.

Kadar pa začutimo, da se odpiramo z enakovredne pozicije, ko vemo, da v tem odpiranju gotovo ne bomo na izgubi, takrat se zelo radi odpiramo. Takrat zelo sproščeno zaživimo tudi svojo "drugačnost", našim sogovornikom pa se zdi strašno zanimivo in občudovanja vredno ravno to, da smo drugačni; takrat namreč tudi prijatelji začutijo, da je manjšinska "drugačnost" pravo bogastvo, ne pa handicap.

Breda Susič

Multikulturalnost in zamejstvo

Peter Černic.

Moderni svet, svet interneta in množičnih občil, svet, ki nam omogoča, da si lahko "live" ogledaš, kako se ameriške vojaške sile izkrcajo v Somaliji ali bombardirajo Bagdad, svet, ki omogoča relativno hitro in poceni premikanje po celi zemeljski obli, se danes srečuje s problemom multikulturalnosti. Tako imenovani prvi svet doživlja globoko preobrazbo, "bela Evropa" počasi spreminja barvo.

Šole in druge institucije, ki tej preobrazbi sledijo, uvajajo in poglobljajo pojem multikulturalnosti, a kljub temu naša moderna družba le s težavo sprejema sobivanje različnosti. Multikulturalnost, oziroma sobivanje različnih kultur v istem prostoru, ostaja odprt problem, ki ga veliki miselni sistemi niso še rešili.

Ostanki avtoceste Bratstva in jedinstva v nekdanji Jugoslaviji nam zgovorno kažejo na propad ideje proletarskega internacionalizma, težave in zamude, s katero se Evropa združuje, so pa jasen znak, da tudi denar sam na sebi ne more kar zlepa združevati ljudi in rešiti problem multikulturalnosti.

Danes je povsem jasno, da združevanja Evrope ne enačimo več samo z denarnim združevanjem, čeprav je slednji največja gonilna sila, ampak predvsem s sobivanjem, sprejemanjem in zaščito vseh njenih kulturnih subjektov, vključno z manjšinami.

Ti principi se počasi uveljavljajo v Strasbourgu, a dobro bi bilo, da bi jih začeli uveljavljati tudi doma. Če se ozremo na našo stvarnost, ki je v tem oziru zelo zanimiva, takoj opazimo, da je prava evropska kultura, t.j.

konstruktivno sobivanje različnih kultur, še zelo daleč.

Sprejemanje multikulturalnosti je v našem prostoru problematično, tako v manjšinskih, a še posebej v večinskih krogih. Večinski sogovornik nam sicer zlahka prizna pravico do lastne kulturne identitete, ki pa se ne sme izoblikovati v zavest, da smo kot manjšina subjekt. Ko včasih diskutiram z italijanskimi sogovorniki, bodo ti z veliko težavo razumeli, da narodna pripadnost ni isto kot državljanstvo, da zaščita manjšine ni privilegij, ampak pravica, da ena država ne pomeni en narod, da v odnosu z inštitucijami želim uporabljati svoj jezik ipd. Skratka, večinski sogovornik s težavo dojema mojo stvarnost, ker dejansko nima intelektualnih sredstev, da bi moje zahteve razumel. Pojem multikulturalnosti razume le kot neke vrste strpnost do nekoga, ki nikakor ne sme postati pravni subjekt in zato zahtevati svoje pravice. Očita pa mi zaprtost do večine ipd.

Pojem multikulturalnosti počasi prodira tudi v naš zamejski svet in postaja vse bolj neke vrste ključna beseda v odnosih med nami in večino. Trdijo, da moramo zamejci postati bolj odprti, bolj multikulturalni, manjšina mora stopiti v ožji stik z večino, sodelovanje mora biti tesnejše. Nedvomno bo v bodoče treba vzpostaviti tesnejše sodelovanje med obema narodoma predvsem na nekaterih področjih, nedvomno je tudi, da dialog mora postati kvalitetnejši, pri tem pa ne smemo pozabiti, da smo mi že po definiciji multikulturalni, (poznamo oba jezika, v naših šolah stopamo v stik bodisi z italijansko kot s slovensko kulturno dediščino, naša hrana je neke vrste sinteza dveh različnih svetov itd.)

Ta prirojena multikulturalnost je s trdnimi slovenskimi koreninami naša identiteta. Konstruktivna odprtost in dialog imata torej smisel, samo če resno upoštevata ta dva elementa, t.j. našo identiteto. Dialog in srečanje brez zavesti svoje identitete, v luči ne vem kakšnih idealov, ni srečanje, ampak nevarno prilagajanje drugemu. To pa neizprosno vodi le v asimilacijo.

Peter Černic

KLUB

Prešernov nagrajenec Veno Taufer v SKK

Tudi april je že mimo. V klub je prinesel nekaj zelo zanimivih srečanj, ki so pritegnila ne le klubovce, pač pa tudi veliko drugih poslušalcev, kar je zelo pozitivno.

23. marca je bil v klubu gost pesnik Veno Taufer, ki je letos prejel Prešernovo nagrado. Večer so oblikovali pesnica prof. Irena Žerjal in člani gledališkega krožka SKK. V prvem delu so mladi izvedli recital Tauferjevih poezij in odlomkov iz njegove drame v verzih Odisej in njegov sin. V drugem delu pa so lahko klubovci slišali analizo Tauferjevih del, ki jo je prof. Irena Žerjal zelo skrbno pripravila. Srečanja se je udeležilo veliko ljudi, se pravi klubovcev in ne-klubovcev, tako da je bila Peterlinova dvorana precej polna.

30. marca je žal odpadlo srečanje z madagaskarskim domačinom Josefom Rakotorahalahyjem, ki nam bi bil predstavil afriško kulturo in duhovnost. Za njegovo predavanje je vladalo veliko zanimanje, tudi zato ker smo želeli slišati, kako govori slovensko. Na to, da pozna precej dobro slovenski jezik, smo lahko ponosni, saj ni ravno mačji kašelj, da se madagaskarski domačin nauči našega jezika, ki ga govori manj kot dva milijona ljudi. Ker je predavanje, kot rečeno, odpadlo, smo v zameno gledali film Rob Roy, ki nam ga je predstavila klubovka Manica Maver. Film dobro prikazuje spor med Angleži in Škoti, pa tudi romantično ljubezensko zgodbo.

7. marca je sestanek odpadel, saj je bila naslednjega dne Velika noč, 13. aprila pa so se klubovci na Opčinah udeležili priprave na papežev obisk, ki bo sredi maja v Sloveniji. Na ta dogodek se zamejci skrbno pripravljamo, mladi pa se še posebej veselimo srečanja s svetim očetom v Postojni, saj bo to srečanje posvečeno prav nam.

20. aprila, ko je bil zaradi volitev pouka prost dan, so se klubovci odločili za poučen izlet. V Palmanovi so si ogledali razstavo slik Pabla Picassa. Zvečer pa so se udeležili srečanja z mladino PD Štandrež in tako navezali prve, prepotrebne stike z goriškimi sovrstniki. Srečanje se je začelo s športnimi igrami, najprej s košarko, potem z namiznim tenisom, potem pa je bila na vrsti večerja, ki so jo v pristnem skavtskem duhu pripravili gostitelji. Večerji je sledila prijetna družabnost.

Maj je že tu, z njim pa tudi intenzivnejše šolske in delovne obveznosti, kar pa nas seveda ne bo odvrnilo od zanimivih srečanj v klubu.

Erik Sancin

Prof. Irena Žerjal in pesnik Veno Taufer.

JAN BUDIN : »V SEBI ČUTIM TAKO NAVDUŠENJE, KOT GA ŽE DOLGO NISEM.«

Tokratni gost naše rubrike je mlad, a že zelo znan zamejski športnik: Jan Budin. Veliko smo o njem slišali in brali predvsem na začetku letošnje košarkarske sezone, ko je po dolgem pogajanju oblekel dres naše združene ekipe Jadran. Da bi bolje spoznali tega uspešnega slovenskega fanta, sem ga povabila na razgovor: spoznala sem, da je Jan izredno zanimiv sogovornik, s katerim sem se lahko prosto pogovarjala ne le o športu, temveč tudi o načrtih za bodočnost, o študiju na univerzi ter o 'sezonski' razdelitvi glasbenih žanrov. Se vam zdi zanimivo? No, kar prisluhnite Janu.

Najprej se ti zahvaljujem, da si takoj pristal na intervju za Rast: tudi med našimi bralci je namreč veliko takih, ki navdušeno spremljajo ne le Jadranovo pot v B2 ligi, temveč tudi tvojo športno kariero; bi nam na kratko orisal svoj vzpon v košarkarskem svetu?

Doma sem iz Saleža in imam 21 let. S športom se ukvarjam že od otroških let, saj izhajam iz take družine, kjer so se že starši ukvarjali s kako športno panogo: oče je igral odbojko, mama pa je od nekdaj bila odbornica pri Krasu; s športom se ukvarja tudi moj mlajši brat, ki sicer vadi košarko.

Športna dinastija, torej...

(Smeh) Ja, nekako tako. Pri nas doma je vedno bila prisotna določena športna kultura. Jaz sem na začetku vadil namizni tenis pri Krasu, vendar me je kmalu prevzela košarka, ki me še danes navdušuje. Začel sem pri Kontovelu, ko mi je bilo 9-10 let: to je bilo prvič, ko sem se nekoliko oddaljil od Saleža; pri Kontovelu sem sklenil prijateljstva, ki mi še danes pomenijo veliko. Po končani srednji šoli sem se vpisal na Znanstveni licej F.Prešeren, ki sem ga tri leta redno obiskoval, zadnja dva letnika pa sem opravil kot privatist, ker sem že treniral za Stefanel in sem bil zaseden zjutraj in popoldne. Pri 16.-17. letih sem razumel edinole to, da se nekateri italijanski košarkarski klubi zanimajo zame: pred seboj sem videl možnost, da po-

stanem prvoligaška zvezda. Že kot otrok sem namreč občudoval Dražena Petroviča, najboljšega košarkarja v Evropi ter prvega Evropejca, ki se je uveljavil v ameriški NBA ligi - veliko pred ostalimi športniki, recimo pred Kukočem. Vsekakor, ko sem začel igrati med profesionalci, so me starši in prijatelji posvarili, naj dobro premislim, kako bo s šolo, ker nisem imel pojma, kako se bo stvar obnesla, jaz pa sem trmasto vztrajal pri svojem in sem nato dve leti igral pri Stefanelu. Prvo leto je minilo kot v sanjah in nisem videl vsega, kar se je dogajalo ob igri, za kulisami; nato pa sem imel možnost videti, kako je vodstvo rav-

nalo z igralci, kako je prišlo do selitve Stefanela v Milan: zame je bilo nekaj novega. Lani sem igral pri Illycaffèju: to je bilo zelo pomembno obdobje, predvsem na človeški ravni: spoznal sem, da sem se pri 16. letih morda prenačil, da sem se takrat odločil za nekatere stvari, ne da bi dobro premislil. Avgusta lani sem torej sam sklenil, da bi bilo dobro, ko bi se za nekaj časa vrnil v svoje okolje, k slovenskemu zamejskemu športu. Rad bi poudaril naslednje: veliko je govora o getizaciji, o tem, da se Slovenci radi zapiramo v svoj krog, vendar pa mislim, da je ta 'getizacija' lahko tudi pozitivna: ti poznaš ljudi, več je medsebojne pomoči. Pri Jadranu so me bili pripravljeni sprejeti in tudi Stefanel ni nato imel nič proti (pri Illyju sem bil le na posodo: uradno sem še vedno član milanske ekipe): letos sem na posodo pri Jadranu, za naprej pa ne vem.

Kakšni pa so bili medosebni odnosi v italijanskih klubih, za katere si igral?

Pri Stefanelu sem najbolj poznal mladince, ker sem živel z njimi: avta namreč nisem imel, zato sem stanoval v mestu in sicer v prostorih namenjenih igralcem, ki niso bili Tržačani. Več stika sem imel s Pol Bodettijem, ker je tudi on takrat prvič igral v A ligi: imel je 24 let ter je bolje poznal okolje, v katerega sem se jaz nato vključil. Sicer pa je tudi res, da se med profesionalci navadno ne postavlja problem medosebnih odnosov: tudi ti si profesionallec in ekipa te avtomatično sprejme. Važni so rezultati: bolj kot ekipa v celoti, si ti kot igralec stalno pod drobnogledom. Pri Illyju pa sploh nisem imel težav s soigralci, morda samo s trenerjem in vodstvom jih je bilo nekaj: ampak sem že poznal profesionalno ligo, zato je tudi možno, da sem drugače sprejemal ljudi okrog sebe. Z nekaterimi Illyjevimi igralci sem še vedno v zelo dobrih odnosih: veš kaj, potem ko jih srečuješ dvakrat dnevno po šest - sedem ur na treningih, morda se z njimi udeležuješ raznih evropskih pokalnih

prvenstev, s precejšnjo lahkoto sklepaš prijateljstva. Pri Jadranu pa je vzdušje zares nekaj posebnega: za igralce to ni 'delo', zaposlitev, temveč igra; celo med igralci in trenerjem ter vodstvom ni več filtra, oddaljenosti, ki sem je bil vajen pri profesionalcih. Igro pojmujejo vsi kot zabavo, potegovanje za dober rezultat: Jadran mi je povmil nekaj tistega navdušenja, ki morda ne pride več toliko v poštev, ko igraš v višjih ligah; brez dvoma pa sem pri Jadranu ponovno srečal stare znance in prijatelje, tako da sem se res nekako vrnil domov.

Pred nekaj meseci je tudi Boris Vitez bil gost te rubrike: trdil je, da prijateljski odnos med igralci omogoča boljše, sproščeno igro. Se strinjaš?

Seveda, predvsem sedaj, ko smo se dobro uigrali. Pomisli: na predzadnji tekmi je naš play-maker Dean Oberdan moral z igrišča zaradi napak in ravno jaz sem ga nadomestil. No, moj cilj je stalno bil ta, da ne bi izgubil stika z Borisovimi očmi, ki so vodile mene in celo Jadranovo tekmo. To je zelo pomembno, predvsem pri taki skupinski igri, kot je košarka: pri nogometu gre vse veliko hitreje, pri košarki pa moraš dobro premisliti, kako boš vodil žogo in kako se bo igra zasukala. Tudi primer Joeja Calavite je značilen: on je po mami Američan, po očetu pa Italijan in morda mu je prav ta njegova 'kozmpolitskost' omogočila, da se je kmalu dobro znašel med nami; Calavito sem poznal že prej in občasno sem mu tudi pripovedoval o Jadranu, tako da ni prišel v popolno ma tuje okolje.

Obvezno vprašanje: kam cilja Jadran? In kakšni so odnosi s publiko? Sam si po televiziji bil dokaj kritičen do nje.

Nazadovati ne moremo, zato je naš cilj prvo mesto v končnici prvenstva in s tem tudi napredovanje v višjo ligo. S tem bi ponovili 'čudež', ki so ga jadrancvi uresničili pred približno desetimi leti. Zanimivo, kako je zame, še otroka, Jadran pomenil več kot katerakoli profesionalna ekipa: z leti se marsikaj spremeni, vendar letošnja izkušnja pri Jadranu je zame kot vrnitev v otroštvo, če lahko tako rečem. (smeh)

S publiko pa je tako: moja idealna publika je tista, ki navdušeno spremlja uspešno igro ekipe, a jo zna bodriti in podpirati tudi takrat, ko je v težavah.

Naša publika pa je čudovito glasna, ko zmagujemo, in tiha, ko bi potrebovali njeno oporo: že res, da so si ljudje prišli ogledat čim lepšo tekmo, vendar igralci čutimo, kdaj je občinstvo dobro razpoloženo do nas; večkrat ne slišimo navijanja, ker igra zahteva vso našo pozornost, vendar pa čutimo, kako se publika prilagaja poteku igre - igralci pa najbolj potrebujemo navijanja ravno takrat, ko smo v težavah.

Ti si eden izmed vzorov za mlade, ki se bavijo s športom. Kaj bi jim svetoval?

Biti vzor - to je zame prevelika odgovornost. Vsak mlad košarkar mora sam izbrati svojo pot: vem za ljudi, ki so pripravljeni žrtvovati vse, da bi zablesteli v profesionalni ligi, in ki torej živijo le od športa. Jaz že po naravi nisem tak: že res, da sem igral v A ligi in da sem torej spoznal, kako se odvijajo stvari na tisti ravni, vendar sem pri Jadranu ponovno pridobil navdušenje - in to se mi zdi veliko pomembnejše od vsega. Pri profesionalnih sem okusil življenje, ko se je vse vrtelo okrog košarke in si imel stike le s svojimi soigralci ali kvečjemu le s tistimi, ki so tako ali drugače spadali k ekipi. (molk) Meni se zdi nekam utesnjujoče: danes sem hvaležen tistim, ki so mi dolgo časa svetovali, naj ne opustim šole, saj se je v mojem življenju marsikaj obrnilo na glavo. Brez višješolske diplome bi verjetno ostal v A ligi le zato, da bi preživel: s tem pa bi se prelevil v 'športnega uradnika'. Zato naj vsakdo dobro premisli, preden se odloči za takšno ali drugačno športno pustolovščino. Jaz sem zadovoljen, da sem zaključil višjo šolo, čeprav mi danes lahko kdo očita, da sem preveč opustil en del košarke, da bi se posvetil tudi drugimi stvarmi. Je že tako, da vseh ne moreš zadovoljiti, ne? (smeh) S profesorji na liceju pa sem vsekakor imel dober odnos in so mi večkrat prišli na roko, tako kot sošolci.

Vem, da si se pred dvema letoma vpisal na tržaško univerzo: po-diplomski študij pa je precej nena-vaden za uspešnega športnika...

Prej sem omenil preobrat, do katerega je prišlo v mojem življenju: po predlanski maturi sem namreč začel razmišljati o univerzi in se odločil za študij filozofije. Zanimivo, ne? V teku šolanja mi je vedno veliko bolj ležala matematika. Kakorkoli že, filozofijo sem izbral po tehtnem premisleku: snov me je zanimala, poleg tega se

lahko še vedno ukvarjam s košarko in istočasno študiram. Sicer lani nisem imel možnosti, da bi stalno sledil predavanjem, za letos pa sem se odločil, da si bom vzel čas tudi za to. To je delno botrovalo tudi moji izbiri, da igram pri Jadranu, saj bi v profesionalni ligi študij postal zelo problematična stvar: veliko ur je namreč treba žrtvovati na treningih, tako da nimaš več prostega časa. Pri Jadranu pa treniram samo enkrat dnevno in sicer zvečer, ves dan pa lahko sledim predavanjem in študiram.

S čim se ukvarja Jan Budin, ko ne igra in ne študira?

Ima cel kup interesov, čas pa si vzame predvsem za glasbo. Glasba je zame izredno pomembna, ne glede na zvrst: no, ja, po pravici povedano, morda samo glasba za diskoteke mi ni več tako pri srcu, kot takrat, ko sem igral pri Stefanelu in smo zvečer hodili skupaj plesat. Danes je glasba zame doživetje, zvrst, ki jo najraje poslušam, pa se spreminja glede na letni čas: pozimi, na primer, ko pritisne mrz in smo vsi nekam bolj zaprti, poslušam Pink Floyd; to ni enostavna glasba in od poslušalca zahteva, da se ji prepusti v tišini. Spomladanska glasbena kulisa bi lahko bile znanje in manj znane popevke 60.-70. let: trenutno mi prihaja na misel skupina Jefferson Airplane. Poletna glasba... hm, mislim, da je zelo odvisna od spomladanske (smeh): morda reggae. Ja, tudi španska glasba: Španija me je prav očarala, mislim, da še najbolj odgovarja mojemu značaju. Jesenska glasbena kulisa pa je žalostna (smeh), morda so to ponovno Pink Floyd.

Zanimivo filozofiranje, ni kaj. Kako pa gledaš na svojo bodočnost?

Odločil sem se, da bom letos nadaljeval s študijem, saj mi daje veliko zadoščenje in bi zelo rad zaključil izbrano smer. Navdušil me je univerzitetni študij, ki se popolnoma razlikuje od višješolskega: polagam izpite iz različnih predmetov (od filozofije do književnosti) in to mi res odgovarja. Kar pa se Jadrana tiče, vsi upamo, da bomo dosegli B1 ligo in s tem izpolnili pričakovanje občinstva; sam pa bi rad videl, da bi vsaj še eno leto lahko ostal pri tej ekipi.

Hvala za pogovor ter veliko sreče za naprej!

Neva Zaghet

Trst, 22. aprila 1996

Spoštovani!

Z zanimanjem sem brala članka, ki ju je napisal Erik Sancin "Španska Južna Amerika – Nekoč in danes" Rast št. 100 in "Mesta Sveta: Buenos Aires" Rast št. 102, saj piše o krajih in o mestu, kjer sem živeła 30 let. Žal pa sem pri zadnjem članku zasledila naslednji netočni podatek, zaradi katerega Vas prosim, da objavite moje pismo.

Ko avtor članka piše o Majskem trgu (Plaza de Mayo) pravi: "Ta trg pa ima tudi svoj slab sloves: tu so namreč matere izginulih med vojaškimi diktaturami prirejale demonstracije, ki so se večkrat končale s pretepi in pokoli".

Demonstracije, ki so jih organizirale matere izginulih, se niso nikdar končale s pokoli. Možno je, da so bili neredi, zaradi katerih so bile prisiljene zapustiti trg in da so pri tem nekateri policisti uporabljali silo. Včasih so neredi nastali med materami in mimosidročimi, ki se niso strinjali z zahtevami teh mater in je torej bil poseg policistov nujen, da umirijo ljudstvo. Pokolov pa na tem trgu sploh ni bilo.

Vsekakor pa je hvalevredno navdušenje, ki ga mladi pisec izraža v svojih prispevkih. Upam, da ne bo moja opomba razlog za zamero, temveč prav nasprotno, da bo še z večjo vne-
mo bral in zbiral podatke.

Lep pozdrav,

Lučka Kremžar

RAST, mladinska priloga Mladike,
34133 Trst, ulica Donizetti 3
Pripravljala uredniški odbor mladih.

Pri tej številki so sodelovali:

Mitja Petaros, Breda Susič,
Peter Černic, Erik Sancin, Neva Zaghet,
Valentina Destri, Michela Gregoretti
in Nadja Roncelli.

Glavo Rasti je izoblikoval Štefan Pahor.
Številko sta uredili
Erika Baldé in Breda Susič.

Trst, maj 1996

Tisk Graphart
Drev. G. D'Annunzio 27/E,
Tel. 040/772151

Iz uredništva

Obljuba dela dolg! Tako se vam, dragi bralci, kot napovedano zopet oglašamo s tole rubriko.

Proslavljanje 100. rojstnega dneva Rasti je že mimo, sedaj pa se tudi mi vključujemo v proslavljanje 40. obletnice Mladike. Ob teh priložnostih so o nas spregovorili tudi drugi mediji: Novi glas, Radio Trst A, sodelovali smo pri večeru v Društvu slovenskih izobražencev, ki je bil posvečen 40. obletnici Mladike, sodelovali v oddaji nove slovenske televizije TV3. Ob tem smo ugotovili, da to, kar napišemo, včasih tudi odmeva v javnosti, kar nas veseli, predvsem pa se veselimo vsakič, ko odkrijemo, da ima Rast novega bralca.

Zadovoljni so predvsem naši novi sodelavci, ker so res polni navdušenja in dobre volje, kar je za našo zamejsko skupnost zelo razveseljivo. Ena izmed teh, ki je takoj z veseljem sprejela povabilo za sodelovanje v naši prilogi, je **Valentina Destri**. Prevzela je odgovornost za urejanje priljubljene rubrike Psihozanimivosti. To rubriko si je pred leti zamislil Andrej Zaghet in zanjo tudi vestno pisal, dokler ni v urejanju rubrike Grafološki kotiček nasledil Darka Bradassija. Tako je del svojih odgovornosti rad prepustil mlajši kolegici Valentini.

Valentina je za urejanje Psihozanimivosti primerna oseba, saj je tudi ona, tako kot Andrej, študentka psihologije. Pred dvema letoma je višješolski študij zaključila na tržaškem pedagoškem liceju. Doma je s Cola pri Repentabru. Več let je aktivna članica skavtske organizacije, zadnje čase pa sodeluje tudi z uredništvom Mladega vala na naši slovenski radijski postaji.

Lansko akademsko leto si bila vpisana na univerzo v Trstu, kjer si študirala vede o vzgoji, letos pa obiskuje ljubljansko Filozofsko fakulteto in sicer oddelek za psihologijo. Katere so po tvoje najvidnejše razlike med tržaško in ljubljansko univerzo?

Študij na tržaški univerzi sem po pravici povedano začela tako rekoč "z levo nogo". Že pred začetkom študijskega leta sem sprejela delo na openski srednji šoli "M. de Tommasini", popoldne pa sem sledila predavanjem. Kar hitro sem se morala sprijazniti z dejstvom, da predavanja kar naprej odpadajo in to vrh vsega še nenapovedano. Kvaliteta in način predavanja snovi pa nista bila prav taka, kot sem pričakovala. Ko je profesor določeno snov odpredaval ni porabil niti trenutka za morebitna pojasnila. Verjetno se bo marsikomu zdela ta zahteva nesmiselna, neprimerna, če jo izreče univerzitetni študent. Po moje pa je del visokošolske izobrazbe tudi to, da lahko imaš human odnos s tistimi, ki ti posredujejo določeno vedenje, ki ti bo v nadaljnjem služilo za tvoj bodoči poklic. Če povrh vsega pomislimo, da bodo bodoči pedagogi s takim površnim znanjem delali zelo verjetno na področju osnovne šole... Na ljubljanski univerzi sem poleg drugega našla tudi to, docente, ki so pripravljene ostati s teboj tudi po predavanju, če se ti pri učenju pojavijo določene težave. Večinoma delajo profesorji za to, da bi te nekaj naučili in ne zgolj za mesečno plačo. No, v vsaki stvari pa se kot vedno najde tudi izjema. Če se za trenutek povrnem k predavanjem, lahko povem tudi to, da je vsak predmet integriran tudi z določenim praktičnim delom v obliki vaj. Kar se v teoriji naučimo, tudi praktično uporabljamo pri raznih testiranjih in eksperimentih, vedno pod strogim nadzorstvom decentov. V Trstu pa je znanje ostajalo le na teoretičnem nivoju.

Letos si prevzela skrb za kotiček "Psihozanimivosti". Kako ga boš oblikovala in kaj bi rada bralcem posredovala v njem?

"Psihozanimivosti" sem si letos zamislila nekoliko drugače, kot je bilo v preteklosti. V teh nekaj vrsticah bom skušala s psihološkega vidika razložiti nekaj vsakdanjih pojavov, ki se nam zdijo nerazumljivi in nadalje tudi bolj znanstveno razložiti čaroben svet čustev.

Breda Susič

Gioconda iz Lvova

Marca letos je bila v tržaški Rižarni na ogled fotografska razstava z naslovom "La gioconda di Lvov". Namen te razstave ni bil ta, da bi gledalcem prikazala grozote, ki so se dogajale med leti 1939-45, pač pa predvsem ta, da publiko spodbudi k branju določenih knjig, ki govorijo o drugi svetovni vojni.

Fotografije so bile postavljene kot nekakšen pokrov ob odprtih škatlah. V vsaki izmed teh je bila fotokopija slike in nekaterih strani priporočene knjige. Odlomki iz knjig pa so razlagali razstavljene slike. Na hrbtani strani fotokopije je bila rumena šestokraka zvezda ali kak drug znak, ki so ga Judje imeli prišitega na oblekah. Rumene zvezde so Judje nosili že v srednjem veku, takrat pa so imele poseben pomen: Judje, ki so imeli tako zvezdo na oblekah, so bili kraljeva "last" in jih torej nihče ni smel usmrtiti brez njegovega dovoljenja.

Sedaj pa se verjetno sprašujete, zakaj so avtorji razstave izbrali ravno tak naslov. Mogoče ste po mestu videli plakate razstave, na katerih je bila fotografija Leonardove Gioconde, vendar je bila pretrgana na pol, tako da je ostala le polovica Giocondinega

obrazu. Levo polovico pa je nadomeščala slika mladega judovskega dekleta iz taborišča v Lvovu. Razlaga za izbiro je sledeča: Gioconda Leonarda da Vinci je v svoji lepoti nekako simbol renesanse in višek umetnosti v tistem obdobju. Genocid Judov pa je s svojimi neštetiimi žrtvami med drugo svetovno vojno dosegel višek človeške krutosti in brezumnosti. Avtorji so pomislili, da bi oboje združili in končni učinek, ki so ga dosegli, je še kar pretresljiv.

E.B.

Se še spominjate taizejskega novoletnega srečanja v Wrocławu, na Poljskem? Pred kratkim smo dobili obisk družine Saganowsky, naše gostiteljice v Wrocławu. Pokazali smo jim nekaj Trsta, obenem pa so okusili tržaško burjo. Sedaj pa smo na vrsti mi: letos poleti smo vabljeni spet na Poljsko! Torej: živela taizejska srečanja, ki nam omogočajo spoznati take prijatelje, kot je naša poljska družina!

Psihozanimivosti

Paramnezija in "deja vu"

Vsak posameznik skuša sleherni novi vtis takoj lokalizirati med drugimi vtisi in ga vložiti v ta ali oni "duševni predal". V težnji, da bi razumel situacijo, v kateri se je našel, jo poveže s skustvenimi shemami, ki so nastale s prejšnjim učenjem. Če nova izkušnja ustreza takim shemam, se človek v nekem smislu pomiri, zadovoljen, da je vnesel red med svoje vtise.

Problem nastane, ko vtise ne moremo ustrezno "pospraviti", to pa še poveča potrebo po obvladanju situacije. Zaradi tega sta izkušnji kot npr. paramnezija in "deja vu" tako mučni.

Vsakomur se je že zgodilo, da je srečal človeka, za katerega se mu je zdelo, da ga pozna, a ni vedel od kod. Ni vedel imena niti drugih podatkov o njem. Podobno zaznavamo tudi zgodbe, pokrajino, slike itd. Posamezen element iz okolja povežemo z dogodki v preteklosti, ki jih ne moremo obuditi v celoti. Temu pojavu pravimo v psihiatriji paramnezija, ker so ga zasledili pri nekaterih duševnih bolnikih, večkrat pa se to dogaja tudi v normalnih okoliščinah. Pogost izhod iz stiske, ki jo povzroča paramnezija, je racionalizacija. Ta proces je v bistvu povezava tovrstnih izkušenj s situacijami, s katerimi niso bile povezane.

Še bolj nenavaden pojav je "deja vu", kar naj bi pomenilo "že videno". V tem primeru se nam zdijo neke okoliščine poznane. Nastane iluzija, da je vse to že bilo doživeto. "Deja vu" pa spremlja zavest, da vsega tega nikakor nismo mogli doživeti prej. Zato je izkušnja grozljiva in povzroča čustveno zmedenost. Čeprav je pojav redek, ni dvoma, da gre za pristno doživetje. Povedati moram, da o tem pojavu nimamo zadovoljive razlage. Psihologi mislijo, da se "deja vu" pojavi tedaj, ko posamezen element izzove v človeku spomin na pretekli dogodek, človek pa reagira na vsako stvar, kot da bi bila že znana. Nastane nekakšna generalizacija tega, kar se zdi znano.

Kot zanimivost naj vam povem še to, da je zelo verjetno "deja vu" eden od virov vere v reinkarnacijo (duše se po smrti preselijo v drugo telo). Ob tem pa se tudi vsili misel na prejšnje življenje.

Valentina Destri

Prosimo vas za pozornost!

V nedeljo, 31. marca, so mladi po celem svetu praznovali XI. svetovni dan mladine. V ta namen smo se mladi iz tržaške škofije zbrali v telovadnici v ul. Frascobaldi. Srečanja se je udeležila tudi skupina Shalom.

Vzdušje je bilo praznično, tudi udeležba je bila številna (vsaj med prvim delom srečanja, saj se je začel potem prireditveni prostor polagoma prazniti). Spored se je začel z glasbo in koreografijo, ki sta spremljala celoten potek srečanja. Vrstila so se pričevanja mladih, ki so govorili o lastnih izkušnjah in o delovanju na socialnem področju. Med njimi je bila tudi Kristina Martelanc, ki se ukvarja z narkomani.

Ogledali smo si nekaj posnetkov o raznih papeževih srečanjih z mladimi, nato pa sta nam napovedovalca prebrala vrsto faxov iz nekaterih italijanskih mest, pa tudi iz Beograda, ki so jih sestavili mladi, ki so ravno tako kot mi praznovali mladinski dan. V njih so nas pozdravili (nekaj jih je izrecno omenilo tudi mlade Slovence iz Trsta) in nam zaželeli dober uspeh srečanja. Telefonsko smo se povezali s tržaškim škofom,

Skupina Shalom na prireditvi ob XI. svetovnem dnevu mladine.

ki se zaradi bolezni ni mogel udeležiti srečanja.

Zelo važen je bil trenutek, ko so mladi v italijanščini in slovenščini prebrali sporočilo sredstvom javnega obveščanja. Naj navedem nekaj odlomkov tega sporočila: "... Na pobudo sv. Očeta želimo pogumno potrditi 'kulturo ljubezni' in postati tako 'preroki sreče, veselja in življenja'... Naša prihodnost nam je zelo pri srcu, saj čutimo, da lahko veliko

nudimo družbi... Naše upanje sloni na tem, da bi se to mesto odzvalo našemu klicu, da bi se ustanove poglobile v probleme, ki nas ogrožajo, in se tako zavzele za naše najgloblje zahteve: željo po izobraževanju, po zaposlitvi in po zbirnih središčih. ... Prosimo vas (sredstva javnega obveščanja – op. ur.) za pozornost! Zdi se nam nujno, da postanete v okviru družbenega delovanja vedno bolj občutljivi in dojemljivi za pozitivne moralne vrednote. ... Pomagajte nam, da vam bomo lahko zaupali; ne upošteвайте le naših porazov, ne predstavljajte nas le kot uživalce mamil in alkohola ali kot osebe, ki življenje zaničujejo tako, da se podajo v nore vožnje ob izhodu iz nočnih lokalov. Upošteвайте raje naše pozitivne trenutke, trenutke prazničnosti, veselja ali družbene angažiranosti..."

Slovinci smo aktivno sodelovali pri oblikovanju srečanja, saj je skupina Shalom zapela nekaj slovenskih pesmi. Poleg tega so nas organizatorji povabili na oder, da bi nas pozdravili in se nam zahvalili za udeležbo. Naj priznam, da so me ta dejstva zelo presenetila, mogoče zato, ker se to, da nam italijanski someščani izkažejo tako odprtost, žal zelo poredkoma dogaja v tržaški stvarnosti.

To naj bo v zgled tistim italijanskim someščanom, ki mislijo, da Slovenci predstavljamo neko pretečo nevarnost za "italijansko" mesta in se nas zato izogibajo. Naj končno razumejo, da je sožitje med nami uresničljivo in lahko mestno stvarnost samo obogati.

Nadja Roncelli

Michela Gregoretti

OCENE

DOMOVINA, LJUBEZEN MOJA

Zadnje dni aprila je Slovensko stalno gledališče v Trstu privabilo zavidljivo število gledalcev na predstavo, ki si nedvomno zasluži definicijo zavidljivosti. Šlo je za kabaret *Domovina, ljubezen moja*, katerega glavni oblikovalec je bil gledališki igralec Gjozmir Lešnjak, z njim pa sta sodelovala še ženski pevski trio in rock kvintet D-Hamr's.

Predstava je nedvomno navdušila predvsem mlajšo publiko, in to zaradi živosti in ritma, ki ju navadno ne dobimo na gledališkem odru. Sam Lešnjak je na začetku povedal, da bo publika videla v predstavi nekaj novega in bo med njo okusila jedi z različnimi ter bogatimi vonji, barvami in okusi. In res, gledališki menu je bil precej raznolik: natakar Lešnjak je postregel občinstvu s spletom zbadljivih momentov, zdaj razgibanih, zdaj lirčnih glasbenih točk in krajših mimičnih intermezzov, v katerih je publika lahko občudovala izredno mimiko glavnega interpreta, na primer med pripravo (govorim resno!) sirove omake. V satiričnih točkah pa se je Lešnjak norčeval iz hrane, slovenske kuhinje in odnosa, ki ga imamo do hrane danes, v obdobju zmogovitega holesterola in bolezni ožilja.

Količinsko pa so v kabaretu prevladovali glasbeni momenti, v katerih se je Lešnjak s petjem dotaknil različnih tem: vojnih, eksistencialnih in tudi manj angažiranih. S petim besedilom je povabil sočloveka, naj stopi iz igrišča sivine in vsakdanjosti in naj zaživi v barvanem ter pisanem svetu.

Ali sploh lahko kaj očitamo takemu obedu? Resda so bili obroki bogati, skrbno pripravljene in so na uživalce pozitivno učinkovali, morda pa so se med sabo slabo ujemali, tako da se je izkazalo precej težavno odkriti okus (smisel) celotnega obeda (predstave).